

Trest zákazu činnosti

K souvislosti spáchaného trestného činu s činností, která může být zakázána, lze uvést, že musí být užší, přímá, bezprostřední. Nestačí, že pachatel projevil trestným činem morální nezpůsobilost k výkonu činnosti. Podmínkou pro uložení trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku je, aby se pachatel právě v souvislosti s touto činností dopustil trestného činu. Účelem trestu zákazu činnosti je zabránit pachateli vykonávat jen takovou činnost (zaměstnání, povolání nebo funkci), která mu dává příležitost k páčání trestných činů určitého druhu. Činnost, kterou lze zakázat, nemusí být znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu. Souvislost v tomto smyslu bude dána především v případě, když byl trestný čin spáchán přímo při výkonu určité činnosti. Postačí ovšem, jestliže tato činnost poskytla pachateli příležitost ke spáchaní trestného činu nebo mu alespoň trestnou činnost usnadnila. Nepostačuje, jestliže by šlo jen o náhodnou souvislost. Na přímou souvislost spáchaného trestného činu s činností, která má být zakázána, lze usuzovat z toho, že tato činnost nepostrádá věcný (vnitřní, účelový), místní a časový vztah ke spáchanému trestnému činu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 8 Tdo 593/2022-484 ze dne 3.8.2022)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání obviněného R. H., nar. XY v XY, trvale bytem XY, adresa pro doručování XY č. p. XY, nyní ve výkonu trestu odnětí svobody ve Vazební věznici Brno, proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 10 To 47/2022, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kolíně pod sp. zn. 8 T 119/2021, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání obviněného R. H. odmítá.

Z odůvodnění :

I. Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 6. 12. 2021, sp. zn. 8 T 119/2021, byl obviněný R. H. uznán vinným zločinem těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, za který byl odsouzen podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu pěti let a podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku též povinnost, aby ve zkušební době podmíněného odsouzení podle svých sil uhradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o povinnosti obviněného nahradit škodu a nemajetkovou újmu poškozeným.

2. Tento rozsudek odvoláním napadli obviněný a státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Kolíně v neprospěch obviněného, oba je zaměřili proti vině i trestu. Krajský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl rozsudkem ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 10 To 47/2022 tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. uvedený rozsudek zrušil, a podle § 259 odst. 3 písm. a) tr. ř. z podnětu odvolání obviněného po doplnění dokazování upravil skutkový děj, na základě odvolání státní zástupkyně zpřísnil obviněnému trest, a znovu rozhodl tak, že obviněný dne 20. 8. 2020 kolem 21.25 hodin řídil po silnici č. I/38 ve směru od Kutné Hory na

Poděbrady nákladní vozidlo tov. zn. Mercedes Benz, r. z. XY s návěsem značky Schmitz Cargobull, registrační značky XY, kdy již před městem Kolínem dojel před ním, rychlostí cca 70 km/h jedoucí nákladní vozidlo tov. zn. Ford Tranzit 350L, r. z. XY, řízené J. B., nar. XY, kterého se na obchvatu města pokoušel agresivní jízdou několikrát předjet, a to s ohledem na příjíždějící protijedoucí vozidla bezúspěšně, na toto troubil, blikal světly, blikal i pravým blinkrem, aby mu uhnul do odbočovacího pruhu, přičemž jeho agresivní styl jízdy trval po celou dobu až do obce Nová Ves I, okres Kolín, kde se mu podařilo v ulici Kolínské na plné čáře souvislé uvedené vozidlo předjet, následně intenzivně brzdil až do zastavení, čímž přinutil zastavit předjeté vozidlo i vozidla další, poté ihned vystoupil z vozidla a běžel k řidiči předjetého vozidla J. B., který, když spatřil běžícího řidiče nákladního vozidla, z vozidla vystoupil a stoupl si vedle svého vozidla čelem k přibíhajícímu řidiči, který ho ihned udeřil pěstí do obličeje a dále ho chtěl dalšími ranami pěstí směřujícími na hlavu zasáhnout, přičemž J. B. před útokem ustupoval a kryl si obličej, a obviněný v tomto jednání pokračoval, ačkoli věděl, že se nachází na frekventované silnici I. třídy, kde je hustý provoz vozidel, zatlačil ho tak až do jízdní dráhy protijedoucího vozidla tov. zn. Opel Astra, r. z. XY, které řídil J. B., nar. XY, tento již nestačil reagovat na náhlý vstup J. B., srazil ho přední částí svého vozidla, v důsledku čehož J. B. utrpěl závažná zranění, s nimiž musel být letecky transportován do nemocnice, která si vyžádala léčení a podstatné omezení v obvyklém způsobu života vysoce přesahující 6 týdnů.

3. Uvedený čin odvolací soud posoudil ve shodě se soudem prvního stupně jako zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, podle něhož obviněného odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání tří let nepodmíněně, pro jehož výkon jej podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku mu uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu pěti let. Podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. rozhodl o náhradě škody a nemajetkové újmy.

II. Z dovolání obviněného

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacího soudu podal obviněný dne 20. 6. 2022 prostřednictvím obhájce z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. d), h), i) tr. ř. dovolání, neboť byla porušena ustanovení o jeho přítomnosti v hlavním líčení, soudy nesprávně právně posoudily skutek, jenž mu je kladen za vinu, a byl mu uložen druh trestu, který zákon nepřipouští.

5. Obviněný především namítal, že soud prvního stupně konal hlavní líčení přesto, že u něj nebyla splněna pětidenní lhůta na přípravu hlavního líčení podle § 198 odst. 1 tr. ř., protože předvolání k němu mu bylo doručeno dne 19. 10. 2021 a hlavní líčení se konalo dne 25. 10. 2021. Tím došlo k porušení práva na obhajobu, protože pětidenní zákonná lhůta uplynula až 26. 10. 2021. Zdůraznil, že pro počítání lhůt se podle § 60 tr. ř. do běhu lhůty nezapočítá den, kdy nastala skutečnost určující počátek běhu lhůty ani dny pracovního klidu, tj. 23. 10. 2021 a 24. 10. 2021, neboť se jednalo o sobotu a neděli. K tomu, aby se hlavní líčení konalo dne 25. 10. 2021 bez dodržení lhůty 5 pracovních dnů, nedal souhlas s jejím zkrácením, a soud přesto hlavní líčení neodročil a nesprávně tvrdil (viz č. l. 352 spisu), že lhůta k přípravě k hlavnímu líčení od doručení předvolání byla zachována. Jestliže soud prvního stupně hlavní líčení přesto konal, zatížil tím řízení podstatnou vadou, která způsobuje nezákonnost napadeného rozhodnutí, které nemůže obstát, neboť v tomto řízení byla porušena ustanovení, jimiž se má zabezpečit objasnění věci nebo právo obhajoby, čímž došlo k porušení práva na spravedlivý proces.

6. Procesní pochybení obviněný spatřoval i v tom, že policejní orgán nezajistil odebrání krve u poškozeného J. B. (viz č. l. 232 spisu), a není proto zřejmé, zda nebyl v inkriminované době pod vlivem některé z návykových látek, což by mohlo vnést zcela jiný pohled na danou situaci, např. by

mohla být vyvrácena verze obžaloby, že to byl obviněný, kdo měl fyzicky napadnout poškozeného. Tím, že policejní orgán tento klíčový důkaz nezajistil, bylo též porušeno práva na obhajobu. Za vadu považoval, pokud soud poškozeného „poučoval“, aby si zvolil zmocněnce a jeho prostřednictvím se domáhal svých práv u soudu, což označil za nerespektování zásady rovnosti stran, neboť tak nestranný soud poskytoval právní rady poškozenému na úkor obviněného, čímž neoprávněně zvýhodnil jednu z procesních stran trestního řízení.

7. Znaleckému posudku Ing. T.N. obviněný vytýkal, že nemohl předmětný znalecký posudek podat, jelikož k tomu nemá konkrétní specializaci, když je zapsán pro obor doprava, odvětví doprava městská a doprava silniční, v oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady, specializace motorových vozidel, a v oboru strojírenství, odvětví strojírenství všeobecné, specializace posuzování technického stavu motorových vozidel, avšak nemá specializaci na dopravní nehody (viz znalecká doložka). Soudy se neměly o tento znalecký posudek opírat, jelikož znalec bez potřebné specializace se nemohl erudovaně vyjádřit k zadaným otázkám majícím trestně právní relevanci pro otázku viny, posudek je vadný a pro účely trestního řízení nepoužitelný, když si od jiného soudního znalce pro účely vypracování znaleckého posudku musel půjčit specializovaný program, který simuluje a vyhodnocuje údaje o příčinách a průběhu dopravní nehody, neboť tímto programem nedisponuje.

8. Nedostatky v právním posouzení obviněný spatřoval v tom, že soudy jej uznaly vinným zločinem těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, přestože nejednal úmyslně. Dovodily naplnění subjektivní stránky trestného činu toliko ze skutečnosti, že musel být srozuměn s tím, že při konfliktu s poškozeným uprostřed silnice může poškozeného srazit projíždějící auto, pro což chybně vycházely z naplnění složky volní. Obviněný však nechtěl, a nebyl srozuměn s tím, že poškozeného by mohlo srazit jakékoliv auto, a způsobit mu těžkou újmu na zdraví. V průběhu řízení nebylo prokázáno, že by byl v nepřímém úmyslu byl srozuměn, že k takovému následku dojde. Žádná skutečnost, která by uvedený úmysl objasnila, nevyplývá ani z popisu skutku. Pro závěr o jeho srozumění s takovým následkem nejsou v posuzované věci žádné konkrétní podklady. Pokud soudy dospěly k závěru, že v daném případě byla naplněna subjektivní stránka, bylo namísto maximálně uvažovat o hrubé nedbalosti, případně o vědomé nedbalosti, potažmo nevědomé nedbalosti, ale nikoli o úmyslu. Šlo o čin z nedbalostního zavinění, neboť maximálně nedodržel míru opatrnosti, ke které byl v rámci okolností daného případu povinen a podle svých subjektivních možností schopen, eventuálně mohl jednat hrubě nedbale, nikoliv však úmyslně, protože nebylo prokázáno, že by zastavil na předmětném místě za účelem fyzické konfrontace s poškozeným a způsobení mu těžké újmy na zdraví (srov. rozhodnutí č. 22/1968-I. Sb. rozh. tr.).

9. Situace se podle obviněného mohla vyvinout i tak, že sražen v protisměru jedoucím vozidlem mohl být on sám. Orgány činné v trestním řízení se nezabývaly tím, zda poškozený měl příslušné řidičské oprávnění, zda nebyl v minulosti trestán, nebo neměl záznamy v evidenci přestupků či v evidenční kartě řidiče, atd. Zpochybnil věrohodnost svědecké výpovědi L. F., která vykazovala rozdíly mezi verzí prezentovanou při hlavním líčení a posléze při veřejném zasedání, když navíc z místa, kde se v době nehody tento svědek nacházel, ani nemohl vidět přesný průběh skutkového děje. Soudy se nezabývaly ani osobou řidiče J. B., neposuzovaly jeho pokročilý věk a zdravotní problémy, že nebyl řidičem, který byl zvyklý jezdit v nočních hodinách, ani nezkoumaly technický stav jeho vozidla a řidičská způsobilost.

10. Výrok o trestu obviněný považoval za vadný u trestu zákazu činnosti, jenž byl uložen v rozporu se zákonem, protože se činu, za nějž mu byl uvedený trest uložen, nedopustil v přímé souvislosti s činností, ohledně níž byl vysloven. Skutek, pro který byl uznán vinným, nespáchal v důsledku zaviněného porušení povinností při řízení motorových vozidel, ani s ním nemá přímou souvislost, neboť těžká újma na zdraví poškozenému nebyla způsobena řízením motorového vozidla, ale v důsledku střetu s vozidlem, které řídila třetí osoba. Motorové vozidlo řízené obviněným tedy nesloužilo jako nástroj pro spáchání trestné činnosti, ani nemělo žádnou jinou trestněprávní

souvislost se spáchaným skutkem (viz rozhodnutí č. 10/1973 nebo č. [23/1963](#) Sb. rozh. tr.). Pro vyslovení zákazu určité činnosti nebylo splněno ani to, že by sám přímo takovou činnost vykonával (viz rozhodnutí č. [41/1965](#) Sb. rozh. tr.). V posuzované věci nebylo respektováno, že požadovaná souvislost nemusí být znakovou stránkou skutkové podstaty trestného činu, musí být však být přímá, bezprostřední (srov. rozhodnutí č. [5/1980](#) Sb. rozh. tr.). Řízení motorových vozidel představuje hlavní zdroj jeho příjmu, a je proto v rozporu s principem individualizace trestu, jelikož bude mít negativní dopad nejen na něj samotného, ale i na jeho rodinu. Nejvyšší soud by měl zvážit i přiměřenost trestu odnětí svobody, protože obviněný by chtěl nahradit škodu, kterou svým jednáním způsobil, čemuž by mohl dostat lépe na svobodě než ve výkonu trestu odnětí svobody.

11. V závěru dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadený rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. 3. 2022, sp. zn. 10 To 47/2022, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 6. 12. 2021, sp. zn. 8 T 119/2021, zrušil v celém rozsahu, aby ve věci sám znovu rozhodl nebo ji přikázal Okresnímu soudu v Kolíně k opětovnému projednání.

III. Z vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství a repliky obviněného

12. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání (§ 265h odst. 2 tr. ř.) konstatoval, že ustanovení § 198 odst. 1 tr. ř. má především vytvořit obviněnému možnost seznámit se s obžalobou a patřičně se připravit k hlavnímu líčení, což jsou nezbytné podmínky efektivní přítomnosti obviněného. I kdyby k namítané vadě došlo, automaticky to neznamená, že byl dovolací důvod naplněn. Pokud byla uvedena lhůta v rozporu s § 198 odst. 1 tr. ř. o den zkrácena, nepromítla se tato okolnost nijak negativně do postavení obviněného, neboť sám tuto vadu původně nenamítal. Zdůraznil, že obviněný se s podanou obžalobou seznámil, její podstata mu byla známa, hlavního líčení se účastnil aktivně a efektivně využíval svých procesních práv. Rozhodnutí soudu prvního stupně bylo zrušeno, o věci rozhodl krajský soud. Proto, i kdyby byl obviněný na předmětné lhůtě o den zkrácen, s ohledem na potřebu materiálního výkladu základních práv to není důvod ke zrušení přezkoumávaného rozhodnutí.

13. Za pochybení státní zástupce nepovažoval ani to, že policejní orgán nezjišťoval prostřednictvím odběru a rozboru krve poškozeného, zda nebyl pod vlivem nedovolené látky, neboť z provedených důkazů nevyplývá, že by se poškozený choval tak, aby bylo možné o jeho ovlivnění uvažovat, především však bylo prokázáno, že pád poškozeného pod jedoucí automobil způsobil svým fyzickým útokem obviněný. Při soudy učiněných skutkových zjištěních tak nepředstavuje absence rozboru krve poškozeného žádný nedostatek, a o vině obviněného nevytvářejí žádné, natož důvodné pochybnosti. Soud nepochybil, když poučil poškozeného, protože to plyne z jeho poučovací povinnosti podle § 43 odst. 3 či § 46 tr. ř., a pochybení neshledal ani při hodnocení znaleckého posudku s tím, že se výrok o vině primárně opírá o jiné důkazy, zejména o svědecké výpovědi, a podle rozsudku odvolacího soudu, bylo vypracování nového znaleckého posudku nadbytečné (viz bod 15.).

14. V právní kvalifikaci ve vztahu k zavinění státní zástupce vady nezjistil a ztotožnil se se soudy, že obviněný jednal v nepřímém úmyslu podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, protože poškozeného opakovaně tloukl pěstmi do oblasti hlavy a obličeje, vnímal přitom, že ustupuje směrem do protilehlé části frekventované vozovky. Šlo o útok tvrdý, razantní, a s ohledem na naprosto malicherný důvod, též nečekaný. Současně věděl, že se tak děje na silnici první třídy, a to za hustého provozu, přesto údery poškozeného napadal, což svědčí o bezohledné agresi i o srozumění s tím, že poškozený může spadnout pod kola některého z protijedoucích vozidel. V řešeném případě nebyly zjištěny žádné konkrétní okolnosti, na které by se obviněný mohl spoléhat v tom, že následek, k němuž došlo, vyloučí, a tedy nepočítal s žádnou konkrétní skutečností, která by pádu poškozeného do vozovky

zabránila.

15. Státní zástupce nepřisvědčil ani výhradám obviněného proti výroku o trestu. U trestu zákazu činnosti pro jeho uložení postačí souvislost mezi trestným jednáním a zakázanou činností. Není tedy nutno, aby bylo trestné jednání páčáno přímo v rámci zakazované činnosti. Zákonný předpoklad „souvislosti“ byl proto v posuzovaném případě naplněný, neboť byla dána souvislost místní, protože k útoku došlo na pozemní komunikaci, kde obviněný řídil vozidlo, časová, jelikož napadl poškozeného ihned poté, co ho tzv. vybrzdil a vyskočil z motorového vozidla, a splněna byla i souvislost osobní, protože konfliktní situaci obviněný vyvolal svým hulvátským a krajně riskantním stylem jízdy, a týkala se především poškozeného. Shledal i souvislost subjektivní, neboť motivem napadení byla nespokojenost obviněného jako řidiče se způsobem jízdy poškozeného. V souvislosti je i věcná stránka, protože konflikt započal již během jízdy motorových vozidel, kdy obviněný prudce před vozidlem poškozeného brzdil a vynutil si jeho zastavení. Údery pěstmi představují toliko vyvrcholení během jízdy započaté konfrontace. Z těchto důvodů shledal podmínku „souvislosti“ naplněnu.

16. Vzhledem k tomu, že ostatní výhrady obviněného nelze přiřadit pod žádný z dovolacích důvodů, státní zástupce poznamenal k nim jen to, že svědčí o bezcitnosti obviněného a o nedostatku jakékoliv jeho sebereflexe a neschopnosti poučit se nejen z vlastních chyb, ale i proběhlého trestního řízení, a především o jeho snaze svalovat svou vinu na jiné, což označil za obzvláště zarážející a zbabělé. Zdůraznil, že „slušná výměna názorů“, o které obviněný hovoří, vypadá v slušné společnosti zcela jinak, výhrada o pouhé výměně názorů neodpovídá realitě a učiněným skutkovým zjištěním. Ke steskům či sebelítostivým poznámkám obviněného poznamenal, že mu zřejmě uniká, že to byl on sám, kdo poškozeného tzv. vybrzdil a napadl. Při požadavku na prověření řidičského oprávnění a deliktů minulosti poškozeného obviněný zřejmě přehlédl, že není řešena trestní odpovědnost poškozeného, nýbrž jeho vlastní. Důvodnými neshledal ani námitky proti věrohodnosti svědka L. F., s jehož výpovědí se přesvědčivě po doplněném dokazování vypořádal odvolací soud, a nemístným označil očernění řidiče J. B., jenž by poškozeného nesrazil, kdyby ho obviněný nezačal bít. Navíc si tento řidič počínal za volantem svého vozu standardně, aniž bylo zjištěno, že by ostatní účastníky silničního provozu jakkoliv ohrožoval. Pád poškozeného pod kola jeho automobilu způsobený útokem obviněného byl náhlý a nečekaný, střetu nešlo zabránit. Primární podmínkou zůstává protiprávní jednání obviněného.

17. Nepřiměřenost trestu státní zástupce neshledal, přičemž takové námitky nelze pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. ani žádný jiný přiřadit (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věcech sp. zn. 11 Tdo 817/2014 či sp. zn. 5 Tdo 149/2003). Když nezjistil žádné vady, které obviněný vytýkal, a nedošlo ani k porušení pravidel spravedlivého procesu, navrhl dovolání obviněného odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

18. Obviněný ani jeho obhájce, jemuž bylo vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství zasláno k replice, na ně před rozhodnutím Nejvyššího soudu nereagovali.

IV. Přípustnost dovolání

19. Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno oprávněnou osobou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

V. K důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř.

20. Obviněný prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. vytýkal, že bylo hlavní líčení konání přesto, že u něj nebyla dodržena lhůta na přípravu podle § 198 odst. 1 tr. ř., což jsou výhrady, které s označeným důvodem plně nekorespondují, protože jeho prostřednictvím lze namítat, že byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání, ač se hlavních líčení i veřejného zasedání osobně on i jeho obhájce účastnili.

21. Podle formulace důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. je zřejmé, že nemůže spočívat v jakékoliv nepřítomnosti obviněného u hlavního líčení nebo u veřejného zasedání, ale jen v takové, která je v rozporu s konkrétním zákonným ustanovením, podle jehož výslovného příkazu nelze konat hlavní líčení nebo veřejné zasedání bez osobní účasti obviněného. Nelze jej spatřovat naplněným proto tehdy, když obviněný se hlavního líčení účastní, i když k tomu, aby se konalo, nebyly plně respektovány všechny zákonem stanovené podmínky. V citovaném dovolacím důvodu se předpokládá, že v rozporu se zákonem bylo konáno hlavní líčení nebo veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného, ač měla být jeho přítomnost umožněna nebo zajištěna, čímž byl obviněný zkrácen na svém právu ve smyslu článku 38 odst. 2 Listiny (publikované pod č. [2/1993 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů). Podle námitek obviněného i obsahu spisu je zjevné, že byl při konání hlavního líčení přítomen, a proto nelze tvrdit, že došlo k porušení pravidel o jeho přítomnosti u hlavního líčení. Mohlo by se jednat o porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu porušení práva na možnost k přípravě obhajoby podle článku 6 odst. 3 písm. b) Úmluvy, jenž zaručuje každému, „kdo je obviněn z trestného činu [...právo] mít přiměřený čas a možnost k přípravě své obhajoby“. Jde o možnosti, které musejí být obviněnému dány, a jsou omezeny na ty, které mu pomáhají nebo mohou pomáhat při přípravě jeho obhajoby (viz rozsudek ESLP ve věci Mayzit proti Rusku ze dne 20. 1. 2005, stížnost č. 63378/00). Tento článek je třeba vykládat ve světle obecného požadavku na spravedlivé projednání věci ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy. Při hodnocení, zda obviněný měl přiměřený čas a možnosti k přípravě obhajoby, bude třeba vycházet z konkrétních okolností každého jednotlivého případu (viz rozsudek ESLP ve věci Galstyan proti Arménii ze dne 15. 11. 2007, stížnost č. 26986/03). Pokud se obviněný domnívá, že se mu na přípravu obhajoby nedostává dostatek času či možnosti, měl by na tuto skutečnost příslušné orgány, nejčastěji soud, upozornit (viz rozsudek ESLP ve věci Campbell a Fell proti Spojenému království ze dne 28. 6. 1984, stížnost č. 7819/77 a č. 7878/77). Nápravu lze sjednat i v dalších fázích trestního řízení, jestliže obhajoba takovou možnost dostane později (viz rozsudek ESLP ve věci Serves proti Francii ze dne 20. 10. 1997, stížnost č. 20225/92). Podle článku 40 odst. 3 Listiny má obviněný právo n, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby, a by se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Uvedené právo na možnost k přípravě obhajoby dává obviněnému příležitost porozumět podstatě obvinění, jemuž čelí, stejně jako příležitost vyjádřit se ke všem významným skutečnostem a vnést vůči nim námitky, které budou mít z hlediska podstaty řízení význam.

22. Nejvyšší soud se věc posuzoval se zřetelem na tato hlediska. Z obsahu spisu shledal, že hlavní líčení bylo nařizeno na den 25. 10. 2021, a to na základě pokynu předsedy senátu ze dne 9. 9. 2021 (č. l. 288 spisu). Obviněnému byla zanechána výzva k vyzvednutí zásilky v desetidenní úložní době počínající ode dne 21. 9. 2021, v níž si ovšem obviněný písemnost na příslušné poště, korespondující s jím udanou adresou pro doručování „XY č. p. XY“, nevyzvedl. Proto byla dne 4. 10. 2021 (obálkou typu II. určenou pro doručování písemností do vlastních rukou adresáta bez možnosti náhradního doručení) tato obsílka vrácena odesílateli (č. l. 290 spisu). Podle úředního záznamu ze dne 6. 10. 2021 (č. l. 291 spisu), obviněný informoval soud, že žádá o opětovné doručení obžaloby a předvolání k hlavnímu líčení, neboť si uvedenou „zásilku nepřevzal vědomě, když měl za to, že postačí, pokud je o hlavním líčení vyrozuměn jeho obhájce“. Na základě tohoto požadavku byla obviněnému poštovní zásilka obsahující obžalobu a předvolání k hlavnímu líčení na 25. 10. 2021 znovu zaslána a úspěšně doručena dne 19. 10. 2021 (č. l. 288 verte).

23. Za těchto podmínek se hlavní líčení konalo dne 25. 10. 2021, a to za účasti obviněného i jeho obhájce. Podle protokolu předseda senátu konstatoval, že „Dotazem u obžalovaného zjistil, že pětidenní lhůta k přípravě od doručení předvolání byla zachována“, jakož i u obhájce a státního zástupce (č. l. 352 spisu). Obviněný ani jeho obhájce žádné námitky k porušení práva a nedodržení lhůty podle § 198 odst. 1 tr. ř. nenamítli, a to ani při dalším hlavním líčení konaném dne 6. 12. 2021 (č. l. 366 až 373 spisu). Neuplatnili je ani v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně (č. l. 402 až 404 spisu), vyjma obecné zmínky o vadách řízení, které předcházelo vydání prvostupňového rozsudku, spatřovaných v tom, že „... byla porušena ustanovení, jimiž se má zabezpečit objasnění věci nebo právo obhajoby, které mohly mít vliv na správnost a zákonnost přezkoumávané části rozsudku ...“ (viz č. l. 402 verte). Konkrétní odkaz na posuzované porušení práv obviněného či vady řízení ve smyslu § 198 odst. 1 tr. ř. namítány nebyly.

24. Z obsahu spisu je tak patrné, že hlavní líčení bylo dne 25. 10. 2021 konáno a že minimální zákonná lhůta pěti pracovních dnů od doručení předvolání obviněnému do konání hlavního líčení zachována v posuzované věci skutečně nebyla, neboť obviněný předvolání převzal v úterý 19. 10. 2021 a hlavní líčení se konalo v pondělí 25. 10. 2021. V posuzované věci tudíž mezi převzetím poštovní zásilky s předvoláním k hlavnímu líčení obviněným a konáním hlavního líčení uběhly 3 pracovní dny, neboť 23. a 24. 10. 2021 připadlo na sobotu a neděli. Následující pracovní den, tj. v pondělí 25. 10. 2021 se již konalo hlavní líčení. Obviněný o zkrácení lhůty nepožádal.

25. K těmto zjištěním z hlediska námitek obviněného Nejvyšší soud připomíná, že podle § 198 odst. 1 tr. ř. den hlavního líčení stanoví předseda senátu tak, aby obžalovaný od doručení předvolání, státní zástupce a obhájce od vyrozumění měli alespoň lhůtu pěti pracovních dnů k přípravě. Tuto lhůtu lze zkrátit jen s jejich souhlasem, a pokud jde o obžalovaného, jen tehdy, jestliže se k hlavnímu líčení dostaví a o jeho provedení výslovně žádá. U ostatních osob, které se k hlavnímu líčení předvolávají nebo o něm vyrozumívají, je třeba zachovat zpravidla aspoň třídní lhůtu (srov. stanovisko č. [18/1982](#) Sb. rozh. tr.). Pětidenní lhůta k přípravě na hlavní líčení je totiž promítnutím zásady vyplývající z ustanovení článku 40 odst. 3 Listiny, podle které má obviněný právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby s tím, že v případech, když to vyžaduje význam projednávaných otázek, bude namísto poskytnout obviněnému, popřípadě i jeho obhájci potřebnou lhůtu na jejich přípravu též k odročenému hlavnímu líčení (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2533).

26. Posoudí-li se zjištěné okolnosti v projednávané věci, je nutné konstatovat, že pokud bylo hlavní líčení konáno dne 25. 10. 2021 a obviněný si obsílku, v níž byl o hlavním líčení vyrozuměn, převzal dne 19. 10. 2021, je zřejmé, že ve smyslu § 198 odst. 1 tr. ř. nebyla zachována pětidenní lhůta k přípravě. Uvedená skutečnost, byť jde o vadu, když soud zřejmě uvedenou lhůtu nesprávně spočetl, neznamená sama o sobě, že došlo k porušení práva obviněného, které by bylo nutné považovat za tak významné, aby tím byl zpochybněn celý následující průběh hlavního líčení, případně veřejného zasedání, jichž se obviněný pokaždé osobně účastnil (č. l. 352, 364, 412, 415 spisu) a přítomen byl i jeho obhájce. Právě s ohledem na jejich osobní přítomnost, i když nebyla dodržena uvedená lhůta, nejde o vadu svědčící o porušení pravidel spravedlivého procesu. Obviněný přítomný hlavnímu líčení dne 25. 10. 2021 uvedenou skutečnost nenamítal a osobně i prostřednictvím obhájce uplatňoval v řízení před soudem prvního stupně i v odvolacím řízení veškerá svá práva. Proto toto porušení nemohlo mít a nemělo reálný negativní dopad na realizaci jeho procesních práv v rámci posuzovaného trestního řízení, a to i přesto, že o zkrácení uvedené lhůty výslovně nepožádal. Podle obsahu spisu obviněný uvedený nedostatek neoznámil v průběhu celého řízení před soudem prvního stupně, a nutno podotknout, že konkrétně nebylo porušení lhůty podle § 198 odst. 1 tr. ř. namítáno ani v rámci odvolacího řízení, v konkrétních okolnostech je poprvé namítán až v rámci tohoto

mimořádného opravného prostředku, který k nápravě takové vady není určen.

27. Kromě uvedeného je třeba mít na paměti i to, že soud stanovil termín konání hlavního líčení s dostatečným předstihem a že obviněný o tom, že mu je vyrozumění o konání hlavního líčení zasláno, věděl, avšak tuto zásilku si odmítl převzít. Z obsahu jeho sdělení zaznamenaného na úředním záznamu ze dne 6. 10. 2021 (č. l. 291 spisu) je zjevné, že o konání hlavního líčení již v tento den věděl od svého obhájce, a proto si také obsílku určenou mu do vlastních rukou, jejíž obsah mu byl znám, napoprvé svévolně nepřevzal, neboť spoléhal, že postačí, je-li vyrozumění o hlavním líčení doručeno jeho obhájci. Doručena mu byla až na jeho následnou žádost.

28. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud shledal, že i přes nedodržení práva na zachování lhůty k přípravě na hlavní líčení podle § 198 odst. 1 tr. ř. v posuzované věci nedošlo k porušení práva obviněného na řádné seznámení se s podstatou řízení. Pouze to, že soud konal hlavní líčení poté, co obviněný obdržel obsílku na hlavní líčení v kratší lhůtě, samo o sobě k porušení zásad spravedlivého procesu ve smyslu článku 6 odst. 3 písm. b) Úmluvy nepostačuje. Obviněný fakticky o konání hlavního líčení věděl již dne 6. 10. 2021, ač zásilku nepřevzal, a jeho obhajoba byla v průběhu celého hlavního líčení i veřejného zasedání realizována a všechna jeho práva respektována po všech stránkách. Navíc se obviněný tohoto práva ani v dalších řízeních nedovolával, resp. na jeho porušení nepoukázal. Za podstatné v této věci lze považovat i to, že obviněný, stejně jako jeho obhájce, na dotaz soudu, zda u obviněného byla lhůta zachována, uvedli, že zachována byla. Všechny tyto skutečnosti oslabují uvedené pochybení soudu prvního stupně. S ohledem na to, že se obviněný celého hlavního líčení za stálé přítomnosti jeho obhájce osobně účastnil, nedošlo k faktickému zkrácení jeho práva na obhajobu ani jiných procesních práv.

29. Lze jen shrnout že nedostatky, jež obviněný vytýkal prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř., Nejvyšší soud neshledal.

VI. K důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

30. Dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je možné podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze s odkazem na uvedený dovolací důvod vytýkat též „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“, jímž se rozumí zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva. Ve vztahu ke zjištěnému skutku lze dovoláním vytýkat výlučně vady právní, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným, nikoliv namítat nesprávnost a neúplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci procesních, a nikoliv hmotněprávních ustanovení.

31. Podkladem pro posouzení správnosti právních otázek ve smyslu uvedeného dovolacího důvodu je skutkový stav zjištěný soudy prvního, příp. druhého stupně, přičemž Nejvyšší soud jimi učiněná skutková zjištění nemůže změnit, a to jak na základě případného doplnění dokazování, tak ani v závislosti na jiném hodnocení v předcházejícím řízení provedených důkazů (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2003, sp. zn. IV. ÚS 564/02, dále přiměřeně usnesení ze dne 9. 4. 2003, sp. zn. I. ÚS 412/02, ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. III. ÚS 732/02, ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. II. ÚS 760/02, ze

dne 30. 10. 2003, sp. zn. III. ÚS 282/03, ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03, aj.).

32. Zásah Nejvyššího soudu jako dovolacího soudu do hodnocení důkazů přichází v úvahu jen v případě, že by skutková zjištění byla v extrémním nesouladu s právními závěry učiněnými v napadeném rozhodnutí (viz např. náleží Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2000, sp. zn. II. ÚS 215/99, nebo náleží Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, a další). Takový přezkum skutkových zjištění je dále v rámci řízení o dovolání přípustný jen tehdy, učiní-li dovolatel extrémní nesoulad předmětem svého dovolání (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 849/2006). K extrémnímu nesouladu mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními srov. také např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 7 Tdo 448/2010, usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 11. 2009, sp. zn. IV. ÚS 889/09, nebo rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 359/05. Nejvyšší soud přitom interpretoval a aplikoval uvedené podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl.ÚS-st. 38/14, vyhlášené jako sdělení Ústavního soudu pod č. [40/2014](#) Sb., uveřejněné pod st. č. 38/14 ve sv. 72 Sb. nál. a usn. ÚS ČR).

33. Posoudí-li se z těchto hledisek námitky, které obviněný v dovolání uplatnil, výhrady, že nejednal úmyslně, s důvodem podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. zcela korespondují. Další tvrzení, jimiž brojil proti nesprávnostem ve skutkových zjištěních, na uvedený důvod nedopadají, protože se netýkají hmotněprávních otázek, ale procesních postupů.

34. Nejvyšší soud však i přesto, vědom si nutnosti vyloučit porušení spravedlivého procesu ve smyslu článku 6 Úmluvy, posuzoval, zda soudy obou stupňů respektovaly při utváření skutkového stavu věci všechna procesní pravidla stanovená pro zjišťování skutkových okolností. Z tohoto důvodu se zabýval tím, zda nejde o extrémní vadu, když policejní orgán nezajistil odběr krve od poškozeného J. B., či při závěrech o způsobilosti a odbornosti znalce z oboru doprava a správnosti jím podaného znaleckého posudku, i věrohodnosti svědka L. F., případně při posouzení řídičských schopností J. B. a technického stavu jeho vozidla. Přestože jde o argumenty obviněným uplatňované již v průběhu řízení před soudy nižších stupňů, s nimiž se soudy správným způsobem vypořádaly (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2002, sp. zn. 5 Tdo 219/200), a není proto povinností dovolacího soudu při správnosti postupů soudů nižších stupňů znovu opakovat veškeré argumenty, které byly již rozvedeny v přezkoumávaných rozhodnutích, Nejvyšší soud jen pro úplnost nad rámec již řečeného dodává, že v těchto případech k procesním pochybením nedošlo. Soud prvního stupně pro skutkové, a v návaznosti na ně i právní závěry, vycházel z celého řetězce důkazů (viz svědectví L. F., M. K., zesnulého J. B., z lékařských znaleckých posudků MUDr. Pavla Toupalíka a MUDr. Olgy Škodové, z oboru doprava Ing. Tomáše Němečka a řady listinných důkazů, viz body 1. až 10. rozsudku okresního soudu). Při jejich hodnocení postupoval podle § 2 odst. 6 tr. ř. (viz body 11. až 13.). Odvolací soud se zabýval námitkami obviněného a přezkoumal způsob, jakým soud prvního stupně provedl a hodnotil důkazy, a dokazování sám při veřejném zasedání pro odstranění rozporu mezi obsahem výpovědi svědka L. F. a znaleckým posudkem Ing. Tomáše Němečka ohledně místa, kde k incidentu došlo, doplnil, když oba sám vyslechl, a na základě svých zjištění znění tzv. skutkové věty výroku o vině upravil (viz body 11. až 16. napadeného rozsudku).

35. Nedostatek v tom, že nebyla odebrána krev poškozenému J. B., obviněný v průběhu řízení nenamítal, uvedl ho až v dovolání, k němuž lze uvést jen to, že nejde o pochybení, protože jde o zcela nepodstatnou skutečnost. Rozhodné je, že nic nnesvědčilo o tom, že by z chování nebo jiných skutečností vyplývalo, že by mohl být ovlivněn jakoukoli omamnou látkou. Podstatný byl jeho velmi špatný zdravotní stav, v jakém se po incidentu s obviněným nacházel (viz úřední záznam a č. l. 232 spisu), a proto musel být letecky transportován do nemocnice K. V. Poškozený bojoval o život, odebrání krve na alkohol ani zdravotnický personál nepovažoval za nutné, neboť okolnosti, za kterých k jeho zraněním došlo, takový úkon nevyžadovaly. Když z ostatních provedených důkazů ani

způsobu chování poškozeného během jízdy bezprostředně před incidentem i v jeho průběhu nic nesvědčilo pro závěr o nutnosti zkoumat alkohol v krvi (viz např. protokol o dopravní nehodě na č. l. 185 až 207 spisu, svědecké výpovědi, atd.), nebyl v souladu s danou situací proveden, přestože o něj policejní orgán požádal. Podstatné bylo, že poškozený byl obětí činu, který nezavinil, protože byl vystaven agresivnímu a mimo rámec slušnosti a lidskosti projevenému chování obviněného. Neodebráním krve poškozenému nedošlo k porušení práv obviněného na řádné objasnění věci, mimo jiné i proto, že obviněný takový požadavek v průběhu dokazování před soudy nižších stupňů nevznášel, což lze vyložit i tak, že ho ve fázi určené k objasnění věci nepovažoval za podstatný.

36. Soudy obou stupňů se však na základě námitek obviněného zabývaly obsahem znaleckého posudku znalce Ing. Tomáše Němečka a odborností v oboru doprava (srov. přílohu k zákonu č. 254/2019, o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech), jenž je též zasán zapsaného v seznamu znalců pro obor doprava, odvětví doprava městská a doprava silniční, kam spadá i specializace dopravní nehody. Obviněným vytýkaná specializace tohoto znalce v odvětví ekonomika, ceny a odhady motorových vozidel a strojírenství a posuzování technického stavu motorových vozidel, jsou dalšími obory a odvětvími, případně specializacemi, v nichž je Ing. Tomáš Němeček zapsán a způsobilý podávat jako soudní znalec znalecké posudky. Je však třeba dodat, že tyto další odbornosti nijak nesouvisí s nyní projednávanou trestní věcí. Nelze proto přisvědčit obviněnému, že by v podání posudku tomuto znalci bránila jeho neobdobnost. Otázku správnosti jím učiněných závěrů soudy zkoumaly. Pro stručnost lze jen poukázat na dokazování doplněné odvolacím soudem, jenž aby mohl správně vzniklý rozpor posoudit, vyslechl jak svědka L. F., tak i znalce Ing. Tomáše Němečka (viz body 12. a 13. rozsudku), své závěry z nich plynoucí vysvětlil v bodech 14. a násl. rozsudku, včetně toho, z jakých důvodů se opíral o skutečnosti, které vyplynuly ze svědectví L. F., kdežto závěry znalce nepovažoval za odpovídající realitě, byť šlo o matematické a fyzikální výpočty. Soud se vypořádal se i s věrohodností svědka v návaznosti na zjištění podávající se z ostatních provedených důkazů (viz zejména bod 15. rozsudku odvolacího soudu). Vysvětlil, na základě jakých okolností takto usuzoval, a doložil, že vycházel ze všech zjištění, jež měl na podkladě výsledků provedeného dokazování k dispozici.

37. Nejvyšší soud ke zpochybnění řídičské způsobilosti J. B. protijedoucího vozidla, které do poškozeného narazilo, eventuálně technického stavu jeho vozidla, konstatuje, že tyto námitky stojí zcela mimo výsledky provedeného dokazování a neodpovídají zjištěným skutečnostem. Naopak je třeba zdůraznit, že z provedeného dokazování vyplynulo, že poškozený se dostal pod kola vozidla tohoto řidiče v důsledku agresivního a násilného jednání obviněného, čímž řidiči vytvořil nepředvídatelnou situaci, na kterou již nemohl J. B. včas a účinně zareagovat. Odkázat lze i na příhodnou reakci státního zástupce na tuto námitku v jeho vyjádření k dovolání.

38. Z výsledků provedeného dokazování při dodržení všech uvedených pravidel vyplynulo, že především soud prvního stupně objasňoval stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného (§ 2 odst. 5, § 164 odst. 3 tr. ř.) a vypořádal se v rozsudku s jeho obhajobou a v jejím rámci s navrženými důkazy ve smyslu § 125 odst. 1 tr. ř. (srov. například rozsudek ESLP ze dne 24. 7. 2008 ve věci Melich a Beck proti České republice, stížnost č. 35450/04). Odvolací soud se s námitkami obviněného rovněž vypořádal způsobem, který nevzbuzuje pochybnosti, a lze uzavřít, že soudy činné v přezkoumávané věci dostaly všem uvedeným povinností, vůči nimž obviněný především brojil.

39. Posoudí-li se popsany postup soudu prvního stupně a na něj navazující odvolací řízení, nebyly zjištěny známky libovůle při prováděném dokazování, ani nejde o vybočení ze zásad formální logiky

při hodnocení provedených důkazů a vyvozování skutkových zjištění. Soudy srozumitelně a logickým způsobem vysvětlily, proč výpovědi obviněného neuvěřily a proč vycházely zejména z výpovědi očitého svědka L. F.; rozpory ve výpovědích překlenuly v rámci hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 1806/09).

40. Nejvyšší soud se z uvedených důvodů s procesními výhradami obviněného uplatněnými v dovolání neztotožnil a neshledal důvodnou ani jím uváděnou kritiku skutkových okolností. Na jejich základě mohl tudíž posuzovat důvodnost a opodstatněnost výhrad směřujících proti použité právní kvalifikaci (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2003, sp. zn. IV. ÚS 564/02, a další).

41. Právní kvalifikaci obviněný vytýkal, že nejednal úmyslně, a domáhal se závěru, že jednal z nedbalosti. Tomu neodpovídají zjištěné skutkové okolnosti. Odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí svědčí o tom, že jde o úmyslné zavinění, a to v nepřímém úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku. Soudy vysvětlily, že pro takový závěr vyšly ze způsobu, jak obviněný poškozeného napadl, místa, kde k tomuto napadení došlo, a okolností, které tomu bezprostředně předcházely. Shledaly, že byl alespoň srozuměn s tím, že při potyčce uprostřed silnice může poškozený ukročit tak, že jej může srazit v protisměru projíždějící vozidlo. Osoba fyzicky napadená uprostřed silnice první třídy za zhoršené viditelnosti večerní či noční doby byla vystavena fatálnímu následku a obviněnému bylo při tom, když poškozeného fyzicky napadl, zjevně lhostejné, zda k takovému následku dojde či nikoliv (viz bod 14. rozsudku okresního soudu). Odvolací soud tomuto závěru přisvědčil s tím, že když obviněný poškozeného poprvé udeřil přibližně uprostřed vozovky a v útoku pokračoval s tím, že poškozený před dalšími údery ustupoval hlouběji do druhého jízdního pruhu, musel být srozuměn s tím, že poškozený může být protijedoucími vozidly sražen, což se také stalo (viz bod 16. jeho rozsudku). Soudy tedy věnovaly otázce zavinění obviněného pozornost a prověřovaly rozhodné skutečnosti, přičemž jimi učiněné závěry nevzbuzují pochybnosti. Správně na zavinění obviněného usuzovaly z okolností objektivní povahy, především z povahy použitého násilí, z intenzity a místa útoku, jakož i ze způsobu jeho provedení a z pohnutky činu (srov. stanovisko Nejvyššího soudu č. II/1965 Sb. rozh. tr., a rozhodnutí č. [16/1964](#) Sb. rozh. tr.).

42. Nejvyšší soud považuje za vhodné doplnit, že zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 tr. zákoníku. Jde o trestný čin úmyslný, k němuž postačí úmysl nepřímý podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku, který soudy u obviněného shledaly. Jde o něj tehdy, jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn. Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Pro eventuální úmysl zásadně platí, že pachatel míří na dosažení jiného cíle, ale ze svého vědomí nevyloučí možnost, že při jeho dosažení eventuálně může dojít k porušení zákonem chráněného zájmu, a nepočítá tak s žádnou konkrétní okolností, která by takovému možnému následku mohla zabránit (srov. rozhodnutí č. [3/2006](#) Sb. rozh. tr.). Srozumění pachatele u nepřímého úmyslu vyjadřuje aktivní volní vztah pachatele (viz shora) k způsobení následku relevantního pro trestní právo, čímž je míněna vůle, jež se projevila navenek, tj. chováním pachatele. Způsobení takového následku však není přímým cílem pachatele, ani nevyhnutelným prostředkem (přímo ho nechce), neboť sleduje svým záměrem cíl jiný, který může být z hlediska trestního práva jak cílem relevantním, tak i cílem nezavadným. Přitom je však pachatel vždy srozuměn s tím, že realizace tohoto cíle předpokládá způsobení následku významného pro trestní právo, avšak tento následek je nechtěným, pouze vedlejším následkem jednání pachatele, s kterým je však srozuměn. Na takové srozumění pak při uvedeném aktivním kladném vztahu k zamýšleným či vážně zvažovaným reálným skutečnostem na podkladě rozhodných okolností usuzujeme z toho, že pachatel nepočítal s žádnou konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si pachatel představoval jako možný, a to ať už by šlo o jeho vlastní zásah, nebo o zásah někoho jiného (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. Komentář. 2. Vydání. Praha: C.

H. Beck, 2012, s. 221 až 223; též rozhodnutí č. [55/2015](#) Sb. rozh. tr., a další).

43. Soudy pro závěr o zavinění obviněného respektovaly rozvedená obecná pravidla, když vycházely ze skutkových zjištění a okolností, za kterých k činu došlo, přičemž se opíraly o celý skutkový děj a braly do úvahy celé chování obviněného. Hodnotily obviněného jako řidiče nákladního vozidla s návěsem při jeho riskantní, bezohledné a vysoce nebezpečné jízdě ohrožující ostatní účastníky silničního provozu. V tomto kontextu chápaly napadení poškozeného jako vyhocení celé této jím vyvolané nebezpečné situace, když obviněný před vozidlem poškozeného s nákladním vozidlem na uvedené vozovce zastavil, čímž jej rovněž v daném provozu donutil zastavit, ač jediným důvodem bylo, aby si na něm vybil zřejmě v průběhu pomalé jízdy nahromaděnou a zcela neopodstatněnou zlost. Když poškozený rovněž z vozidla vystoupil, na něj fyzicky zaútočil pěstí, což je násilí, které je způsobilé stojící osobu vychýlit z rovnováhy. Tím vyvolal u poškozeného obrannou reakci spočívající v ústupu a krytí si obličeje rukama. Rozhodné však je i to, že obviněný po jedné ráně neustal v napadání poškozeného, ale když viděl, že poškozený ustupoval a kryl si obličej, v útocích vůči němu pokračoval, čímž ho donutil před jeho údery ustoupit ještě dál do vozovky. Tím obviněný poškozeného zahnal až mimo pravý jízdní pruh, kde v protisměru projížděla vozidla. O všech těchto skutečnostech obviněný věděl, i tom, že jeho útok proti tělu poškozeného byl zcela neočekávaný, a vyvolá obrannou reakci, mimo jiné mohl očekávat i to, že poškozený vstoupí do protisměrného pruhu.

44. Na podkladě všech těchto skutečností Nejvyšší soud shledal, že závěr soudů o tom, že obviněný jednal v nepřímém úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku je správný, neboť odpovídá jak skutkovým okolnostem, tak i pravidlům zákonem a judikaturou stanoveným pro jeho vymezení.

45. Jestliže soudy správně shledaly v jednání obviněného úmyslné zavinění, pak nelze přisvědčit možnosti, že by obviněný jednal z nedbalosti. Nešlo o vědomou nedbalost, která by spočívala v tom, že pachatel věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takový následek nezpůsobí [srov. § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku]. V dané věci totiž nešlo o situaci, kdy by obviněný jen spoléhal, že uvedený následek nenastane, protože, jak bylo vysvětleno, byl smířen s tím, že k němu dojde. Proto nešlo o nepřiměřené důvody, které vedly k tomu, že spoléhal na to, že k následku nedojde. Není možno uvedené skutečnosti zaměňovat se zabraňujícími okolnostmi (důvody) ve vztahu k následku, které jsou rozhodné pro nepřímý (eventuální úmysl), kde se ve shora uvedených souvislostech zvažuje, zda pachatel počítal či nepočítal s konkrétní okolností, která by mohla zabránit následku, který si pachatel představoval jako možný. U obviněného nešlo o nedostatečné zhodnocení nebezpečí. I když se vědomá nedbalost shoduje s eventuálním úmyslem v intelektuální složce, oproti eventuálnímu úmyslu zde chybí volní složka vyjádřená srozuměním. Právě ta byla v činu obviněného shledána (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2016, sp. zn. 5 Tdo 1467/2015). Jestliže nebylo možné učinit závěr o vědomé nedbalosti podle § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, není prostor ani uvažovat o hrubé nedbalosti, na níž též obviněný odkazoval, neboť podle § 16 odst. 2 tr. zákoníku se hrubou nedbalostí rozumí vyšší stupeň intenzity nedbalosti, ať již vědomé či nevědomé, a to na základě přístupu (postoje) pachatele k požadavku náležité opatrnosti, kterou zákon charakterizuje jako „zřejmou bezohlednost“ (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 239).

46. Nejvyšší soud proto uzavřel, že soudy zcela správně v činu obviněného shledaly úmyslné zavinění, což koresponduje s použitou právní kvalifikací podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, jejíž znaky obviněný naplnil po všech stránkách.

VII. K důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. zákoníku

47. Obviněný vytýkal prostřednictvím důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., že mu byl trest

zákazu činnosti uložen v rozporu se zákonem stanovenými podmínkami, protože činnost, která mu jím byla zakázána, není v souvislosti s činem, pro který byl uznán vinným, a činil tak v souladu se zákonným vymezením uvedeného důvodu, jenž je dán, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

48. Druhem trestu, který zákon nepřipouští, se rozumí zejména případy, v nichž byl obviněnému uložen některý z druhů trestů uvedených v § 52 tr. zákoníku bez splnění těch podmínek, které zákon předpokládá, tj., pokud v konkrétním případě určitému pachateli za určitý trestný čin nebylo možno uložit některý druh trestu s ohledem na jeho zvláštní zákonné podmínky. Může jít i o případ kumulace dvou nebo více druhů trestů, které podle zákona nelze vedle sebe uložit. Jde též o takový druh trestu, jenž nedovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se rozhoduje o trestném činu. Za uložení trestu mimo zákonem stanovenou trestní sazbu se považuje případ, kdy u odstupňovatelných druhů trestu, které mají určitou sazbu vymezenou trestním zákoníkem, se vyměří trest, jenž zákonnou maximální hranici přesahuje. U trestu odnětí svobody je konkrétní hranice trestní sazby stanovena v příslušném ustanovení zvláštní části trestního zákona. U trestu zákazu činnosti lze v případě, že není mezi trestným jednáním, pro něž byl obviněný odsouzen, a zakázanou činností shledána souvislost, považovat za nesplnění zákonem stanovené podmínky pro uložení takového trestu.

49. Posoudí-li se v projednávané trestní věci trest zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu pěti roků, který byl obviněnému uložen, a povaha trestného jednání, za které byl odsouzen, nelze námitkám přisvědčit. Zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku obviněný spáchal v bezprostřední návaznosti na řízení motorového vozidla, neboť právě způsob jízdy při řízení motorového vozidla byl příčinou zastavení obou vozidel a vyřizování si účtů za ni. Uvedenou souvislost proto soud prvního stupně shledal v tom, že šlo ze strany obviněného o „odvetu“ za to, že styl jízdy poškozeného neodpovídal jeho představám (viz bod 15. rozsudku). Odvolací soud v reakci na obdobnou obhajobu obviněného k zachování souvislosti mezi napadením poškozeného a řízením motorového vozidla obviněným konstatoval, že fyzickým útokem poškozeného vyvrcholilo předchozí nebezpečné a riskantní chování obviněného jako řidiče motorového vozidla, při němž troubením a světelnými signály dával poškozenému na vědomí své záměry na vozovce a představy o způsobu jízdy, jimž se poškozený dostatečně a především v souladu s představou obviněného nepodvolil (viz bod 17. rozsudku soudu druhého stupně). Celá situace přesně popsaná ve skutkovém zjištění odvolacího soudu svědčí o tom, že čin obviněného, tj. fyzické napadení poškozeného, byl spáchán v souvislosti s řízením motorových vozidel, což koresponduje se zákonným vymezením uvedeného druhu trestu, neboť podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku může soud uložit trest zákazu činnosti na jeden rok až deset let, dopustil-li se pachatel trestného činu v souvislosti s touto činností.

50. Obecně lze k souvislosti spáchaného trestného činu s činností, která může být zakázána, uvést, že musí být užší, přímá, bezprostřední. Nestačí, že pachatel projevil trestným činem morální nezpůsobilost k výkonu činnosti (viz rozhodnutí č. [5/1980](#) Sb. rozh. tr.). Podmínkou pro uložení trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku je, aby se pachatel právě v souvislosti s touto činností dopustil trestného činu. Účelem trestu zákazu činnosti je zabránit pachateli vykonávat jen takovou činnost (zaměstnání, povolání nebo funkci), která mu dává příležitost k páčání trestných činů určitého druhu (srov. rozhodnutí č. [42/1967](#) Sb. rozh. tr., a výklad podle materiálu uveřejněného pod č. 13/1969). Činnost, kterou lze zakázat, nemusí být znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu. Souvislost v tomto smyslu bude dána především v případě, když byl trestný čin spáchán přímo při výkonu určité činnosti. Postačí ovšem, jestliže tato činnost poskytla pachateli příležitost ke spáchání trestného činu nebo mu alespoň trestnou činnost usnadnila (srov. rozhodnutí

č. 26/2007-III. a č. [41/1965](#) Sb. rozh. tr.). Nepostačuje, jestliže by šlo jen o náhodnou souvislost (srov. rozhodnutí č. [35/1997](#) Sb. rozh. tr.). Na přímou souvislost spáchaného trestného činu s činností, která má být zakázána, lze usuzovat z toho, že tato činnost nepostrádá věcný (vnitřní, účelový), místní a časový vztah ke spáchanému trestnému činu (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 933).

51. Nejvyšší soud nevyhověl námitkám obviněného, protože pachateli, který se dopustil trestného činu ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1 tr. zákoníku) tím, že jako řidič motorového vozidla po zastavení vozidel na vozovce fyzicky napadl jiného účastníka silničního provozu pro nespokojenost s jeho rychlostí nebo způsobem jízdy, je nutné vyložit jako čin spáchaný v souvislosti s řízením motorových vozidel, a proto lze uložit trest zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku, neboť v takovém případě je mezi tímto uloženým trestem a spáchanou trestnou činností zachována potřebná souvislost. Příčinu způsobená újma na zdraví poškozeného v této věci měla právě v provozu na pozemní komunikaci, byla vyvolána v rámci silniční dopravy a i k následku v podobě újmy na zdraví poškozeného došlo tím, že byl sražen vozidlem dalšího účastníka silničního provozu. Veškeré souvislosti uvedeného trestného jednání se odehrály při postavení a výkonu činnosti řidiče, přičemž bez nich by k posuzované situaci vůbec nedošlo. Podstatou byla agresivita obviněného, projevující se za volantem motorového vozidla, která našla vyústění v odvetné reakci v podobě brachiálního útoku, jehož následkem byla těžká újma na zdraví poškozeného. Nelze odhlédnout od toho, že uvedená příčina spočívala v riskantní jízdě obviněného snažícího se vynutit si na druhých své dominantní postavení na silnici, a protože se mu to nedařilo, choval se agresivně, nebezpečně, vulgárně a zcela nepřijatelně. Tím obviněný jako řidič motorového vozidla zcela selhal. Obviněný způsobem jízdy bezprostředně předcházející vynucenému zastavení za ním jedoucího vozidla hrubě porušil pravidla silničního provozu, zejména § 17 odst. 5 písm. c) zákona č. [361/2000](#) Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších změn. Přestože zákonné znění porušení uvedené povinnosti řidiče není zahrnuto do popisu skutku, ze slovního vyjádření způsobu jízdy obviněného před vlastním posuzovaným činem zřetelně a jasně vyplývá. Ze všech těchto důvodů byla souvislost spáchaného trestného činu s činností, která může být zakázána, zachována. Trest zákazu činnosti řízení motorových vozidel je nezbytné ukládat právě v těch případech, kdy příčinou jiného trestného činu byla agresivita a nebezpečnost řidiče v rámci dopravy na pozemních komunikacích, a to i tehdy, když objektem posuzovaného trestného jednání není řízení motorových vozidel, jako tomu bývá u úmyslných trestných činů ublížení na zdraví nebo trestných činů, jejichž objektem je ochrana majetku jiných osob (jestliže je agrese vybita např. na dopravním prostředku, apod.).

52. Ze všech těchto důvodů je uložený zákaz činnosti spočívající v řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu pěti let, tedy v polovině zákonného rozpětí trestní sazby stanovené podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku od jednoho roku do 10 let, trestem nutným, ale i přiměřeným. Lze připustit, že s ohledem na následky, výraznou brutalitu obviněného a zcela nečekanou a nepřijatelnou agresi, již projevoval po celou posuzovanou dobu jeho jízdy i po ní, jde o trest spíše mírnější.

53. Vytýkal-li obviněný rovněž nepřiměřenou přísnost a nevhodnost uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody s ohledem na to, že (též se zřetelem na navazující uložený trest zákazu činnosti, která je zdroje jeho obživy a pravidelných příjmů) nebude schopen hradit uloženou náhradu škody a nemajetkové újmy v rozsahu, kterého by byl schopen, kdyby byl na svobodě a mohl pracovat, je třeba připomenout, že námitky vůči druhu a výměře uloženého trestu s výjimkou trestu odnětí svobody na doživotí lze v dovolání úspěšně uplatnit jen v rámci zákonného důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., a to tehdy, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeného přísného nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat

prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (srov. rozhodnutí č. [22/2003](#) Sb. rozh. tr.).

54. Vzhledem k tomu, že obviněný trestu odnětí svobody vytýkal jen jeho nepřiměřenost, označený dovolací důvod těmito námitkami nenaplnil. Přesto nad rámec dovolání Nejvyšší soud zmiňuje, že odvolací soud při ukládání tohoto trestu přihlížel ke všem rozhodným skutečnostem (srov. § 39 a násl. tr. zákoníku), zejména měl na zřeteli význam ochrany lidského zdraví. Bral do úvahy i způsob provedení činu, zdůraznil předchozí způsob jízdy obviněného, který byl krajně nebezpečný a riskantní, jakož i motivaci jednání obviněného, spočívající v odplatě za předchozí způsob řízení vozidla poškozeným, kterou označil za zcela nepochopitelnou. Přihlédl i k osobním poměrům obviněného, zejména jeho dosavadní trestní bezúhonnosti, když nebyl dosud postižen ani pro přestupek a je příznivě hodnocen svým zaměstnavatelem, a na zřeteli měl i nutnost uhradit vzniklou škodu. Uvedené skutečnosti porovnával se závažností a zavrženíhodností jeho jednání i následků na zdraví poškozeného. Pro výkon trestu obviněného zařadil do věznice s ostrahou (viz bod 17. rozsudku odvolacího soudu). Z uvedených důvodů Nejvyšší soud ani ve výroku o trestu obviněným namítané nedostatky neshledal.

55. Pro úplnost Nejvyšší soud konstatuje, že výhrada obviněného o tom, že soud nemístně poučoval pozůstalé po již zemřelém poškozeném J. B. o jejich právu zvolit si zmocněnce (viz č. l. 313 spisu), je v daném případě zcela nemístná a vybočuje z možnosti ve vztahu k ní dovolání podat. Jestliže předseda senátu v emailové komunikaci poučil právní nástupce poškozeného J. B. o tom, že v trestním řízení mohou vykonávat práva poškozeného, že budou vyrozuměni o termínu konání hlavního líčení a o jejich právu zvolit si pro řízení společného zmocněnce (viz č. l. 313 spisu), jde o zákonný postup soudu vyplývající z jeho poučovací povinnosti podle § 43 odst. 1, 3 a § 46 tr. ř., podle nichž „orgány činné v trestním řízení jsou povinny poškozeného o jeho právech poučit a poskytnout mu plnou možnost k jejich uplatnění ...“. V této věci bylo navíc vhodné poukázat i na podmínky a důsledky postupu podle § 44 odst. 2 tr. ř. o společném zmocněnci (srov. též § 45a tr. ř. o doručování na adresu, kterou poškozený uvede, § 47 až 49 tr. ř. o zajištění nároku poškozeného a § 50 až 51a tr. ř. o zmocněnci poškozeného; viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 552). Orgány činné v trestním řízení ve vztahu k poškozenému realizují poučovací povinnost, a to v jakékoli fázi trestního řízení. V řízení před soudem její splnění zajišťuje předseda senátu či samosoudce, který je v trestním řízení povinen poškozeného poučit jednak o jeho procesních právech garantovaných mu trestním řádem, a má-li poškozený postavení oběti podle zákona o obětech trestných činů, též o právech podle tohoto zákona (viz § 2 odst. 15 tr. ř.). Posouzením rozsahu poučovací povinnosti soudu v této věci je zjevné, že hranici zachování rovnosti stran (článek 37 odst. 3 Listiny) neporušil, neboť poškozené poučil pouze o jejich procesních právech, které mají v trestním řízení, nikoli též o jiných jejich právech či povinnostech (srov. přiměřeně rozhodnutí č. [2/1970](#) Sb. rozh. tr.; dále též DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád I. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, s. 389, 391; shodně též ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 551).

VIII. Závěr

56. Ze všech výše rozvedených důvodů Nejvyšší soud dovolání obviněného neshledal důvodným. Soudy dostatečně a řádně objasnily všechny rozhodné skutkové okolnosti bez procesních vad a nedostatků, ze všech stránek řádně zvážily zavinění obviněného, na které usuzovaly ze souhrnu všech ve věci zjištěných skutečností, na jejichž základě důvodně shledaly, že se dopustil v nepřímém úmyslu ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku zločinu podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, za který mu uložily i správně vyměřený spravedlivý trest.

57. Nejvyšší soud proto dovolání obviněného, jehož nedůvodnost mohl posoudit na základě napadených rozhodnutí a příslušného spisu, odmítl jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)